

**Інформаційна довідка
щодо проєкту Закону України
«Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні
правопорушення щодо відповідальності за порушення вимог у сфері
надання статусу відповідно до Закону України «Про статус ветеранів
війни, гарантії їх соціального захисту»»
(реєстр. № 15258 від 19.05.2026)***

***Анотація.** В інформаційній довідці досліджуються підстави адміністративної відповідальності за порушення законодавства про надання статусів ветеранів війни та за перешкоджання здійсненню контрольних заходів у контексті проєкту Закону України (реєстр. № 15258 від 19.05.2026) (далі – законопроект).*

Розглядається відповідність законопроекту вимогам Конституції України, основоположним засадам правотворчої діяльності, нормам чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та законодавства, що визначає правовий статус, гарантії соціального захисту ветеранів війни.

***Ключові слова:** адміністративна відповідальність, правопорушення, ветеран війни, статус, члени сімей, контроль.*

Вступ

Внаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України суттєво зросла кількість осіб, які претендують на отримання статусу ветерана війни, особи з інвалідністю внаслідок війни, члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України, тощо. За таких умов особливого значення набуває забезпечення законності, своєчасності та однакового застосування законодавства під час прийняття рішень щодо надання відповідних статусів. Запровадження додаткових механізмів контролю та відповідальності посадових осіб загалом відповідає потребам воєнного часу та спрямоване на підвищення ефективності системи соціального захисту ветеранів війни та членів їхніх сімей.

Законопроект розроблено з метою «забезпечення правових підстав для визначення відповідальності осіб за надання статусу учасника бойових дій у порядку, визначеному статтею 6-1 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (далі – Закон), особи з інвалідністю внаслідок війни, учасника війни, особи, яка має особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалого учасника Революції Гідності, члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни та члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України»¹.

¹Пояснювальна записка до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності за порушення вимог у сфері надання статусу відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (реєстр. № 15283 від 19.05.2026). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/pubFile/3473718>

Пропонується доповнити КУпАП статтею 188-58 «Порушення вимог законодавства у сфері надання (відмови у наданні, позбавлення) статусу особи з інвалідністю внаслідок війни, учасника війни, особи, яка має особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалого учасника Революції Гідності, члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни, члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України»; внести зміни до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» в частині розширення контрольних повноважень щодо визначення порядку надання відповідних статусів.

Основна частина

Визнаючи необхідність удосконалення механізму контролю за діяльністю органів та посадових осіб, уповноважених приймати рішення щодо надання, відмови у наданні або позбавлення статусів ветеранів війни та членів їх сімей, вважаємо за доцільне зазначити таке.

Запропонована частина перша статті 188-58 КУпАП (у редакції законопроекту) передбачає відповідальність за «порушення вимог нормативно-правових актів, що регулюють питання надання (відмови у наданні, позбавлення) статусу», не конкретизуючи при цьому, які саме дії або бездіяльність становлять склад адміністративного правопорушення.

Фактично диспозиція має бланкетний характер і відсилає до невизначеного кола нормативно-правових актів, серед яких можуть бути не лише закони, а й численні постанови Кабінету Міністрів України, накази міністерств та інші підзаконні акти. У результаті посадова особа не може заздалегідь і з достатнім ступенем визначеності передбачити, які саме порушення можуть стати підставою для притягнення до адміністративної відповідальності, що не відповідає принципу юридичної визначеності як складової принципу верховенства права, закріпленого у статті 8 Конституції України, а також вимогам статті 7 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод щодо передбачуваності відповідальності.

Склад правопорушення пов'язується з фактом неусунення порушень, виявлених під час перевірки. Водночас законопроект не визначає критерії належного виконання такої вимоги; строки для усунення різних видів порушень; порядок підтвердження факту усунення порушення; випадки, коли порушення об'єктивно не може бути усунене тощо. Із запропонованої конструкції статті 188-58 КУпАП (у редакції законопроекту) випливає, що підставою для відповідальності є не стільки саме порушення законодавства, скільки невиконання вимоги контролюючого органу щодо його усунення.

Таким чином адміністративна відповідальність фактично трансформується у відповідальність за незгоду з правовою позицією контролюючого органу. Крім того, відсутність чітких критеріїв створює ризик суб'єктивного тлумачення порушень контролюючим органом та неоднакової практики притягнення до відповідальності, особливо у випадках, коли законодавство допускає різні варіанти правозастосування або містить оціночні поняття. З огляду на значний розмір штрафів, така невизначеність

може призвести до необґрунтованого покарання посадових осіб за формальні чи спірні порушення, які не спричинили істотних негативних наслідків.

Пропозиція про виключення частини шостої статті 6-1 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» містить ризик зміщення рівня законодавчого регулювання, оскільки її виключення означає, що окремі питання можуть бути врегульовані виключно підзаконними актами Кабінету Міністрів України, що певною мірою не узгоджується із приписами пункту 6 статті 92 Конституції України.

Висновки

Законопроект потребує доопрацювання в частині конкретизації складу адміністративного правопорушення, перегляду пропорційності санкцій, визначення процесуальних гарантій під час проведення перевірок порядку надання та позбавлення відповідних статусів.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*